

**Uchwała Nr VII/ / 2015
Rady Gminy Niwiska
z dnia 30 kwietnia 2015 roku.**

**w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Niwiska
na lata 2015 - 2018”.**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt. 9, art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013. poz. 594 ze zmianami) oraz art.87 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 roku Nr 162, poz. 1568 ze zmianami) po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Rada Gminy Niwiska uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Niwiska na lata 2015 – 2018, w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Niwiska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia a „ Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Niwiska” podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY NIWISKA NA LATA 2015- 2018

I. WSTĘP

Materialne dziedzictwo gminy Niwiska wraz z bogatymi zasobami przyrodniczymi tworzy harmonijny obraz krajobrazu kulturowego. Lokalne zabytki są cennym elementem kultury, świadkami życia ludności wiejskiej. Krajobraz kulturowy gminy Niwiska w niezaprzeczalny sposób buduje świadomość i tożsamość regionalną mieszkańców.

Celem poniższego *Programu Opieki nad Zabytkami* jest aktywne i skuteczne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego gminy poprzez wyznaczenie podstawowych kierunków działań i budowanie spójnej polityki ochrony zabytków w perspektywie wieloletniej. Oczekiwany rezultatami będą poprawa stanu zachowania zabytków, wyeksponowanie walorów krajobrazu kulturowego oraz wykorzystanie zabytków na potrzeby turystyczne, społeczne i gospodarcze. Program dzięki podejmowaniu planowych działań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami ma służyć szeroko pojętemu rozwojowi i promocji gminy, również w zakresie planowania przestrzennego, turystyki czy ochrony środowiska.

Głównymi adresatami *Programu* jest społeczność lokalna, bezpośrednio zainteresowana polepszeniem stanu zachowania materialnego dziedzictwa kulturowego. Dotyczy to przede wszystkim obecnych oraz przyszłych właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych, animatorów życia kulturalnego, lokalnych wspólnot, jak również władz samorządowych gminy, posiadających rzeczywiste instrumenty ochrony zabytków.

II. SPIS POJĘĆ

Ilekrót w niniejszym programie jest mowa o:

- 1) programie – rozumie się przez to „Gminny Program opieki nad zabytkami Gminy Niwiska na lata 2015- 2018”
- 2) konserwatorze zabytków- rozumie się przez to Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemyślu.
- 3) rejestrze zabytków – rozumie się przez to rejestr zabytków prowadzony przez Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemyślu.

III. UWARUNKOWANIA PRAWNE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Obowiązek opieki nad zabytkami nakładają na samorzady dwie ustawy:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym

- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym w art. 7 wśród zadań własnych gmin wymienia sprawę kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na organy samorządowe obowiązek:

- W art. 19 i 20

Uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

- W art. 22 §4

Prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków

- W art. 32 §2, §3

Przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie nie dłuższym niż 3 dni przyjętego zawiadomienia o odkryciu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem lub zabytkiem archeologicznym

- W art. 87

Sporządzania na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami

IV. OPIEKA NAD ZABYTKAMI W DOKUMENTACH PROGRAMOWYCH

1. Program Opieki nad Zabytkami w Województwie Podkarpackim na lata 2014-2017.

W Programie Opieki nad Zabytkami Województwa Podkarpackiego w punkcie 3. *Architektura rezydencjalna* został wymieniony zespół dworski w Niwiskach jako przykład XIX wiecznej rezydencji.

2. Studium ochrony wartości kulturowych i krajobrazu dla gminy Niwiska

Rozdział V Studium określa zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. Ustalono również następujące strefy ochrony:

- Strefa „A” – obejmuje zespół dworsko – parkowy Hupków w Niwiskach, oraz kościół p.w. św. Mikołaja w Niwiskach,
- Strefa „O” – obejmuje obszary po nieistniejących założeniach dworsko – parkowych w Kosowach, Przyłęku i Trześni.
- Strefa „E” – obejmuje obszar pomiędzy drogą prowadzącą przez wieś, a założeniem dworsko – parkowym Hupków w Niwiskach od strony południowej; obszar w otoczeniu Kościoła w Niwiskach i obszar wokół relikwii po nieistniejącym założeniu dworsko – parkowym i folwarcznym w Trześni.

3. Strategia Gminy Niwiska

W strategii gminy w rozdziale 2.4. *Zasoby kulturowe* wyszczególniono obiekty zabytkowe jak: zespół dworski oraz kościół parafialny w Niwiskach stanowiące wartość historyczną. W rozdziale 4. *Misja, Wizja* została określona misja rozwoju Gminy Niwiska zgodna z dbałością o obiekty historyczne, o czym świadczy zawarta fraza: „...w poszanowaniu i wykorzystaniu szczególnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Gminy...”. W kolejnym rozdziale nr 5. *Cele strategiczne, operacyjne i zadania* Cel operacyjny 4.2 – Tworzenie warunków wykorzystujących bazę kulturalną

zawarto podpunkt mówiący o dbałości i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, w tym zabytkowe obiekty.

V. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

1. Rys historyczny gminy Niwiska

Najstarsze ślady pobytu człowieka na tym terenie pochodzą prawdopodobnie z mezolitu, czyli środkowej epoki kamienia (7900-4200 p.n.e). Prawdopodobnie występowała tutaj tzw. „Kultura janisławicka”. Ludność tej kultury prowadziła gospodarkę zbieracko- łowiecką oraz zajmowała się rybołówstwem.

Zorganizowane osadnictwo wkroczyło na teren obecnej gminy dość późno, dopiero w XVI wieku. Najstarszą wymienioną w dokumentach miejscowością jest Trześń – wymieniona w rejestrze podatkowym z 1576 roku. Trześń powstała prawdopodobnie w 1551 roku, Niwiska – 1565, Przyłęk – 1578, kilka lat później Kosowy i Siedlanka, Hucisko – przed rokiem 1672, Zapole około 1765 roku, Leszcze wymieniono po raz pierwszy w źródłach w 1731 roku. Rozwój regionu w okresie przedrozbiorowym został zakłócony najazdem szwedzkim oraz najazdem wojsk Jerzego Rakoczego. Ziemie obecnej gminy były trasą przemarszu wojsk szwedzkich i według niektórych źródeł oddział szwedzki dowodzony przez Króla Gustawa miał stoczyć w okolicach Niwisk przegraną bitwę z oddziałami koronnym i partyzantami Czarnieckiego. W okresie konfederacji barskiej tereny leżące w widłach Wisły i Sanu były miejscem działań wojennym i związanych z tym rabunków, kontrybucji, wyniszczenia folwarków i grabieży gospodarstw chłopskich. Już w czasie pierwszego rozbioru tereny gminy znalazły się pod zaborem austriackim, przez okres zaborów tereny rozwijały się bardzo powoli z powodu braku jakichkolwiek inwestycji władz austriackich i dużych obciążeń podatkowych na rzecz zaborcy. W okresie I wojny światowej tereny znów stały się areną działań wojennych, przemarszu wojsk austriackich, niemieckich i kilkumiesięcznego pobytu Rosjan, który spowodował grabieże majątków, między innymi wielu cennych eksponatów z XIX – wiecznego dworu w Niwiskach należącego do hrabiego Jana Hupki. W czasie II wojny światowej teren gminy znalazł się w centrum niemieckiego poligonu wojskowego, w związku z tym większość mieszkańców została wysiedlona, w 80% zniszczeniu uległy budynki mieszkalne – w tym obiekty zabytkowe. Po zakończeniu wojny na tereny gminy powrócili wysiedleni mieszkańcy.

2. Zabytki Gminy Niwiska wpisane do rejestru zabytków

W poniższej tabeli znajdują się zabytki wpisane do rejestru zabytków Wojewódzkiego konserwatora Zabytków w Przemyślu. Kolejne kolumny zawierają opis zabytku: formę własności, rodzaj użytkowania, numer w rejestrze, datę wpisania do ewidencji oraz opis.

Lp.	Zabytek	Forma własności	Użytkowanie	Nr w rejestrze i data wpisania
1.	Zespół dworski w Niwiskach- dwór powstały przed 1852 rokiem	komunalna	Obecnie w obiekcie znajduje się GOKiB i Szkoła Muzyczna I stopnia w Niwiskach.	A- 1006 z 29.08.78

Opis zmian:

W latach 2009 – 2014 zostały przeprowadzone następujące prace remontowe i konserwatorskie:

1. Remont pokrycia dachowego, drewnianej konstrukcji dachu, kominów, stropów oraz założenie instalacji odgromowej.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Naprawa murów i elewacji, ocieplenie stropów, renowacja schodów, demontaż i montaż nowej stolarki drzwiowej i okiennej. 3. Wymiana instalacji c.o., wodociągowej, kanalizacyjnej oraz elektrycznej. 4. Budowa kanalizacji deszczowej wokół dworku, zewnętrznych parapetów okiennych. 5. Remont i przebudowa balustrady i schodów zewnętrznych. 6. Prace konserwatorskie polichromii ściennej w Sali „Pod pawiami” oraz w pozostałych trzech salach dworu a także remont posadzki płytkowej na korytarzach parteru. 7. Wykonanie badań konserwatorskich we wnętrzu dworu. 			
2.	Zespół dworski w Niwiskach- oficyna dworska pochodząca z XVII wieku	komunalna	w części budynku mieszczą się lokale mieszkalne	A- 1006 z 29.08.78
Opis zmian:				
Obecnie trwa postępowanie dotyczące przekazania obiektu na rzecz Gminy Niwiska. Planowane jest zagospodarowanie obiektu pod uzupełnienie bazy szkoły muzycznej.				
3.	Zespół dworski w Niwiskach- spichlerz powstały przed 1852 rokiem	prywatna	niezagospodarowany	A- 1006 z 29.08.78
4.	Zespół dworski w Niwiskach- kapliczka	prywatna	kultowe	A- 1006 z 29.08.78
5.	Zespół dworski w Niwiskach- park krajobrazowy	komunalna	park	A- 1006 z 29.08.78

Na obszarze gminy Niwiska znajduje się 22 obiekty, które zostały ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków. W większości są to domy i zagrody drewniane. Wśród pozostałych najciekawszymi są:

Lp.	Zabytek	Forma własności	Użytkowanie
1.	Kościół parafialny pod wezwaniem Świętego Mikołaja w Niwiskach	wyznaniowa	kościół
Opis zmian:			
W latach 2010 – 2014 zostały przeprowadzone następujące prace renowacyjne:			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Odnowienie elewacji z rekonstrukcją muru oporowego. 2. Konserwacja i renowacja zabytkowych organów. 3. Konserwacja ołtarzy, chrzcielnicy, rzeźby oraz obrazów stanowiących wyposażenie wewnętrzne kościoła. 			
2.	Posterunek żandarmerii w Niwiskach	prywatny	budynek mieszkalny
3.	Kaplica Cmentarna w Niwiskach	wyznaniowa	kultowe

Wszystkie obiekty wymienione w gminnej ewidencji zabytków znajdują się w aneksie do programu.

3. Pozostałe obiekty

Wymienione poniżej obiekty znajdują się poza ewidencją zabytków, jednakże ze względu na wartość historyczną pozostają cennym dziedzictwem historycznym dla miejscowej społeczności:

- Bunkier z czasów II wojny światowej w Przyłęku
- Budynek starej szkoły w Hucisku

4. Archeologia

W gminie Niwiska znajdują się 54 stanowiska archeologiczne. Najstarsze ślady działalności człowieka na tym terenie pochodzą z mezolitu. Z tego okresu na terenie gminy odkryto 7 stanowisk. Dość licznie reprezentowane są też stanowiska z epoki neolitycznej- z tzw. „kultury ceramiki sznurowej”, z kultury łużyckiej (5 stanowisk), pojawiają się też oznaki wpływów rzymskich. W czterech pierwszych wiekach n.e. na naszych ziemiach rozwijała się tzw. „kultura przeworska”- z tego okresu pochodzą dwa stanowiska. Dość licznie występują stanowiska z materiałem nowożytnym. Oprócz tego spora część stanowisk ze względu na mało charakterystyczny materiał została ogólnie określona jako prahistoryczna.

Lista wszystkich stanowisk archeologicznych położonych na terenie gminy Niwiska znajduje się w aneksie do niniejszego programu.

VI. DIAGNOZA STANU OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH W GMINIE NIWISKA

W Gminie Niwiska znajduje się 5 zabytków wpisanych do rejestru zabytków oraz 22 obiekty wpisane do ewidencji zabytków. Wymienione obiekty stanowią własność komunalną, wyznaniową, prywatną lub kościelną. Poniższa tabela przedstawia opis stanu technicznego wszystkich zabytków.

Lp.	Zabytek	Miejscowość	Nr karty gminnej ewidencji zabytków
1.	Zagroda - dom	Hucisko	1/1718
Ocena stanu technicznego: Konstrukcja budynku w bardzo złym stanie technicznym. Budynek nie można uznać za stabilny i bezpieczny w zakresie konstrukcji i użytkowania. Nie posiada izolacji, rynien, rur spustowych. Na części ścian brak desek okładzinowych. Elementy konstrukcyjne budynku są w złym stanie technicznym, a sam budynek stwarza zagrożenie dla ewentualnych użytkowników.			
Wnioski i zalecenia: Budynek nie nadaje się do bezpiecznego użytkowania.			
2.	Dom	Hucisko	2/1718
Ocena stanu technicznego: Budynek można uznać za stabilny i bezpieczny w zakresie konstrukcji i użytkowania. Konstrukcja dachu jest w średnim stanie technicznym, na części dachu występują ugięcia. natomiast ściany i strop nie wykazują żadnych spękań.			
Wnioski i zalecenia: Nie znaleziono podstaw do kwestionowania przydatności obiektu do użytkowania. Przy prowadzeniu rutynowej i okresowej konserwacji, obiekt nadaje się do nieprzerwanej, bezpiecznej eksploatacji.			
3.	Park Dworski - pozostałości	Kosowy	3/1718
Brak opisu			
4.	Układ przestrzenny wsi	-	4/1718
Brak opisu			

5.	Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja	Niwiska	5/1718
<p>Ocena stanu technicznego: Budynek Kościoła można uznać za stabilny i bezpieczny w zakresie konstrukcji i użytkowania. Budynek posiada rynny i rury spadowe z blachy ocynkowanej. Ogólny stan elewacji należy ocenić jako dobry. W kilku miejscach widoczne są spękania na tynku, spowodowane podciąganiem kapilarnym wody deszczowej.</p> <p>Wnioski i zalecenia: Nie znaleziono podstaw do kwestionowania przydatności obiektu do użytkowania. Przy prowadzeniu rutynowej i okresowej konserwacji, obiekt nadaje się do nieprzerwanej, bezpiecznej eksploatacji.</p>			
6.	Kaplica grobowa p.w. Wniebowstąpienia Pana Jezusa	Niwiska	6/1718
<p>Ocena stanu technicznego: Budynek można uznać za stabilny i bezpieczny w zakresie konstrukcji i użytkowania. Konstrukcja dachu w dobrym stanie technicznym. Ściany, strop nie wykazują żadnych spękań. Wody opadowe z dachu odprowadzane są rynnami i rurami z blachy ocynkowanej. Brak poprawnej izolacji fundamentów. Widoczne spękania przy posadzce i bramie wejściowej. Stan elewacji zewnętrznych należy ocenić jako dość dobry, natomiast tynków wewnętrznych jako średni. W kilku miejscach widoczne są spękania tynku, spowodowane podciąganiem kapilarnym wody deszczowej.</p> <p>Wnioski i zalecenia: Nie znaleziono podstaw do kwestionowania przydatności obiektu do użytkowania. Przy prowadzeniu rutynowej i okresowej konserwacji, obiekt nadaje się do nieprzerwanej, bezpiecznej eksploatacji.</p>			
7.	Kapliczka	Niwiska	7/1718
<p>Ocena stanu technicznego: Elementy konstrukcyjne obiektu są w dobrym stanie technicznym i zachowują w pełni wartość techniczną. Brak rys, pęknięć, ugięć na obiekcie. Tynk oraz posadowienie (płyta betonowa) jest w dobrym stanie technicznym.</p> <p>Wnioski i zalecenia: Budynek można uznać za stabilny i bezpieczny w zakresie konstrukcji i użytkowania. Konstrukcja obiektu w dobrym stanie technicznym. Zaleca się remont okładziny na płycie betonowej.</p>			
8.	Kapliczka	Niwiska	8/1718
<p>Ocena stanu technicznego: Elementy konstrukcyjne obiektu są w dobrym stanie technicznym i zachowują w pełni wartość techniczną. Brak rys, pęknięć, ugięć na obiekcie. Tynk jest w dobrym stanie technicznym. Posadowienie (płyta betonowa) jest w dobrym stanie technicznym.</p> <p>Wnioski i zalecenia: Budynek można uznać za stabilny i bezpieczny w zakresie konstrukcji i użytkowania. Konstrukcja obiektu w dobrym stanie technicznym. Zaleca się wykonanie dojścia utwardzonego do kapliczki.</p>			
9.	Zespół dworski – dwór	Niwiska	9/1718
<p>Ocena stanu technicznego: Budynek dworu można uznać za stabilny i bezpieczny w zakresie konstrukcji i użytkowania. Ściany i stropy nie wykazują żadnych spękań. Konstrukcja dachu w dobrym stanie technicznym. Wody opadowe z dachu odprowadzane są rynnami i rurami z blachy ocynkowanej. Ogólny stan elewacji należy uznać jako bardzo dobry.</p> <p>Wnioski i zalecenia:</p>			

Nie znaleziono podstaw do kwestionowania przydatności obiektu do użytkowania. Konstrukcja obiektu w dobrym stanie technicznym, nie zagrażającym jego użytkownikom. Przy prowadzeniu rutynowej i okresowej konserwacji, obiekt nadaje się do nieprzerwanej, bezpiecznej eksploatacji.			
10.	Zespół dworski – spichlerz	Niwiska	10/1718
<p>Ocena stanu technicznego: Budynek bardzo zniszczony, nie można uznać go za stabilny i bezpieczny w zakresie konstrukcji i użytkowania. Ściany wykazują rysy, spękania. Konstrukcja dachu po remoncie, w dobrym stanie technicznym. Brak jest poprawnej izolacji fundamentów, brak tynków, posadzek, stolarki. Ogólny stan elewacji zewnętrznych jest zły. Elementy konstrukcyjne budynku są w złym stanie technicznym, stwarzają zagrożenie dla ewentualnych użytkowników.</p> <p>Wnioski i zalecenia: Budynek w stanie obecnym nie nadaje się do użytkowania. Konstrukcja budynku, ściany są w złym stanie technicznym, zagrażającym ewentualnym użytkownikom.</p>			
11.	Zespół dworski – kapliczka	Niwiska	11/1718
<p>Ocena stanu technicznego: Elementy konstrukcyjne obiektu są w dobrym stanie technicznym i zachowują w pełni wartość techniczną. Nie widać żadnych rys, pęknięć, ugięć na obiekcie. Pokrycie dachu i posadowienie (płyta betonowa) są w dobrym stanie technicznym. Widoczne są lekkie zarysowania na tynku.</p> <p>Wnioski i zalecenia: Nie znaleziono podstaw do kwestionowania przydatności obiektu do użytkowania. Konstrukcja obiektu jest w dobrym stanie technicznym, nie zagrażającym jego użytkownikom.</p>			
12.	Zespół dworski – park krajobrazowy	Niwiska	12/1718
Brak opisu			
13.	Posterunek żandarmerii	Niwiska	13/1718
<p>Ocena stanu technicznego: Budynek można uznać za stabilny i bezpieczny w zakresie konstrukcji i użytkowania. Ściany i stropy nie wykazują żadnych niebezpiecznych spękań. Konstrukcja dachu oraz pokrycie w dobrym stanie technicznym. Stan elewacji należy uznać za dobry.</p> <p>Wnioski i zalecenia: Konstrukcja obiektu w dobrym stanie technicznym, nie zagrażającym jego użytkownikom. Przy prowadzeniu rutynowej i okresowej konserwacji, obiekt nadaje się do nieprzerwanej, bezpiecznej eksploatacji.</p>			
14.	Kapliczka	Przyłęk	14/1718
<p>Ocena stanu technicznego: Elementy konstrukcyjne obiektu są w dobrym stanie technicznym i zachowują w pełni wartość techniczną. Nie widać żadnych rys, pęknięć, ugięć na obiekcie. Tynk jest w dobrym stanie technicznym. Posadowienie, płyta betonowa jest w dobrym stanie technicznym. Wewnątrz kapliczki widać lekkie spękania tynku na ścianach oraz na posadzce.</p> <p>Wnioski i zalecenia: Nie znaleziono podstaw do kwestionowania przydatności obiektu do użytkowania. Konstrukcja obiektu jest w dobrym stanie technicznym, nie zagrażającym jego użytkownikom. Zaleca się oczyszczanie okładziny z kostki na schodach wejściowych zewnętrznych oraz remont tynków wewnętrznych.</p>			
15.	Park dworski –	Przyłęk	15/1718

	pozostałości		
Brak opisu			
16.	Kapliczka	Siedlanka	16/1718
Ocena stanu technicznego: Elementy konstrukcyjne obiektu są w dobrym stanie technicznym i zachowują w pełni wartość techniczną. Nie widać żadnych rys, pęknięć, ugięć na obiekcie. Pokrycie dachu, posadowienie, płyta betonowa jest w dobrym stanie technicznym.			
Wnioski i zalecenia: Nie znaleziono podstaw do kwestionowania przydatności obiektu do użytkowania. Konstrukcja obiektu jest w dobrym stanie technicznym, nie zagrażającym jego użytkownikom. Zaleca się oczyszczanie pokrycia z blachy i pomalowanie blachy.			
17.	Kapliczka	Siedlanka	17/1718
Ocena stanu technicznego: Elementy konstrukcyjne obiektu są w dobrym stanie technicznym i zachowują w pełni wartość techniczną. Nie widać żadnych rys, pęknięć, ugięć na obiekcie. Pokrycie dachu, posadowienie, płyta betonowa jest w dobrym stanie technicznym.			
Wnioski i zalecenia: Nie znaleziono podstaw do kwestionowania przydatności obiektu do użytkowania. Konstrukcja obiektu jest w dobrym stanie technicznym, nie zagrażającym jego użytkownikom.			
18.	Zagroda – dom	Siedlanka	18/1718
Ocena stanu technicznego: Konstrukcja drewniana budynku w bardzo złym stanie technicznym. Budynek nie można uznać za stabilny i bezpieczny w zakresie konstrukcji i użytkowania. Budynek nie posiada izolacji, rynien i rur spustowych. Elementy konstrukcyjne budynku są w złym, stanie technicznym, stwarzają zagrożenie dla ewentualnych użytkowników.			
Wnioski i zalecenia: Budynek nie nadaje się do bezpiecznego użytkowania.			
19.	Zagroda – dom	Siedlanka	19/1718
Ocena stanu technicznego: Konstrukcja drewniana budynku w bardzo złym stanie technicznym. Budynek nie można uznać za stabilny i bezpieczny w zakresie konstrukcji i użytkowania. Budynek nie posiada izolacji, rynien i rur spustowych. Elementy konstrukcyjne budynku są w złym stanie technicznym, stwarzają zagrożenie dla ewentualnych użytkowników.			
Wnioski i zalecenia: Budynek nie nadaje się do bezpiecznego użytkowania.			
20.	Stodoła	Siedlanka	20/1718
Ocena stanu technicznego: Konstrukcja drewniana budynku w bardzo złym stanie technicznym. Budynek nie można uznać za stabilny i bezpieczny w zakresie konstrukcji i użytkowania. Budynek nie posiada izolacji, rynien i rur spustowych. Elementy konstrukcyjne budynku są w złym, stanie technicznym, stwarzają zagrożenie dla ewentualnych użytkowników.			
Wnioski i zalecenia: Budynek nie nadaje się do bezpiecznego użytkowania.			
21.	Stodoła ze stajnią	Siedlanka	21/1718
Ocena stanu technicznego: trwała ruina			
Wnioski i zalecenia: obiekt nie nadaje się do użytku, praktycznie nie istniejący			
22.	Zespół dworski – oficyna	Niwiska	22/1718
Ocena stanu technicznego: Budynek można uznać za stabilny i bezpieczny w zakresie konstrukcji i użytkowania.			

Ściany, stropy nie wskazują żadnych niebezpiecznych spękań. Ogólny stan elewacji należy ocenić jako dość dobry. Konstrukcja dachu jak i pokrycie w dość dobrym stanie technicznym.

Wnioski i zalecenia:

Konstrukcja budynku jest w dobrym stanie technicznym, nie zagrażającym jego użytkownikom. Zaleca się wykonanie izolacji fundamentów i ścian piwnic. Przy prowadzeniu rutynowej i okresowej konserwacji, obiekt nadaje się do nieprzerwanej, bezpiecznej eksploatacji.

- Dwór w Niwiskach po gruntownym remoncie w latach 2009-2013 jest w bardzo dobrym stanie. Stanowi własność komunalną.

- Oficyna stanowi własność państwową. Obecnie część budynku jest użytkowana jako lokal mieszkalny. Budynek jest w dobrym stanie, w latach 60-tych XX-go wieku wymieniono pokrycie dachowe.

- Spichlerz dworski stanowi własność prywatną. Nie jest użytkowany. Powstały przed 1852 rokiem budynek był kilkakrotnie remontowany – w roku 1923, 1953 i w 1984. Stan zachowania jest zły, budynek wymaga gruntownego remontu.

- Należąca do zespołu dworskiego stajnia decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 12.07.2011r została skreślona z rejestru zabytków. Przyczyną skreślenia był bardzo zły stan techniczny budynku potwierdzony ekspertyzą techniczną. W grudniu 2010 r uległ częściowemu zawaleniu, a ogólny stan reszty budynku nie stwarzał możliwości do jego odbudowy.

- Kapliczka będąca częścią zespołu dworskiego jest własnością prywatną. Jest w dobrym stanie, ostatni remont przeprowadzono w 1975 roku. Obecni właściciele prowadzą regularną pielęgnację kapliczki.

- Park dworski jest własnością komunalną. Został zachowany w dobrym stanie. Jest regularnie porządkowany. Ostatnia rewaloryzacja drzewostanu została przeprowadzona w 2005 roku. Wszelkie podejmowane działania w parku są konsultowane z konserwatorem.

Obiekty pozostające poza rejestrem konserwatora zabytków, a znajdujące się w ewidencji zabytków są w przeważającej mierze zaniedbane – w większości stanowią własność prywatną. Niektórzy właściciele nie żyją, a sprawy spadkowe nie zostały uregulowane i w związku z tym obiekty są pozbawione bieżącego remontu i pielęgnacji.

Poniższa tabela pokazuje stan i zagrożenia dla obiektów znajdujących się w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Lp.	Obiekt	Stan zachowania	Zagrożenia
1.	Zespół dworski w Niwiskach- dwór	Bardzo dobry	Obecnie brak zagrożeń
2.	Zespół dworski w Niwiskach- oficyna dworska	dobry	Obecnie brak zagrożeń, trwają remonty
3.	Zespół dworski w Niwiskach- spichlerz	zły	Brak remontu i pielęgnacji, w przyszłości może doprowadzić do zniszczenia budynku
4.	Zespół dworski w Niwiskach- kapliczka	bardzo dobry	Obecnie brak zagrożeń, w przyszłości brak remontów

5.	Zespół dworski w Niwiskach- park krajobrazowy	dobry	Niszczenie drzew spowodowane burzami, wichurami, proces naturalnego starzenia się drzewostanu
----	---	-------	---

VII. CELE PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

1. Aktualizacja i uzupełnienie bazy danych

- 1.1 Dokonanie przeglądu w terenie z udziałem Rady Sołectkiej w każdym sołectwie i weryfikacja posiadanych wykazów.
- 1.2 Kwalifikacja obiektów pod kątem stanu estetycznego.
- 1.3 Wykonanie dokumentacji fotograficznej wszystkich istniejących obiektów.
- 1.4 Uzupełnienie kart ewidencyjnych obiektów o uzyskane dane merytoryczne i dokumentację fotograficzną.
- 1.5 Skierowanie wniosków o wpisanie kolejnych obiektów do rejestru zabytków.
- 1.6 Rozszerzenie Gminnej Ewidencji Zabytków o obiekty zgłoszone przez mieszkańców Gminy, które spełniają kryteria obiektów zabytkowych.

2. Określenie stanów własnościowych obiektów

- 2.1 Ustalenie szczegółowej lokalizacji obiektów na działkach.
- 2.2 Naniesienie ustalonych danych własnościowych obiektów do kart ewidencyjnych.

3. Podejmowanie działań w zakresie odnowy zabytków

- 3.1 Pozyskiwanie środków zewnętrznych na odnowę zabytków będących własnością gminy.
- 3.2 Informowanie innych właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków.
- 3.3 Pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na odnowę zabytków.

4. Oznakowanie obiektów zabytkowych

- 4.1 Wykonanie tablic i umieszczenie ich na zabytkach wpisanych do rejestru.
- 4.2 Wprowadzenie dodatkowego oznakowania na drogach gminnych i powiatowych, w celu ułatwienia dojazdu do obiektów zabytkowych.
- 4.3 Ustalenie z właścicielami obiektów zabytkowych zasad udostępniania ich w celach turystycznych – punkt ten nie dotyczy obiektów zagrażających bezpieczeństwu zwiedzających.

5. Edukacja i promocja Zabytków Gminy Niwiska

- 5.1 Organizowanie dni otwartych Gminy Niwiska i udostępnienie turystom obiektów zabytkowych.
- 5.2 Zbieranie materiałów dotyczących zabytków gminy Niwiska.
- 5.3 Włączenie tematów ochrony miejscowych zabytków do zajęć szkolnych w Szkołach Podstawowych i Gimnazjum prowadzonym przez Gminę.

VIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Wójt Gminy Niwiska sporządzi w roku 2016 i 2018 sprawozdania, które zostaną przedstawione Radzie Gminy Niwiska.

W roku 2018 rozpoczęte zostaną przygotowania do opracowania i przyjęcia w roku 2019 Gminnego Programu Opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.

ANEKS

WYKAZ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH W GMINIE NIWISKA WPISANYCH DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

HUCISKO

1. Zagroda-dom; drewniana, lata 30-ste XX wieku
2. Dom; drewniany; 1950 r.

KOSOWY

3. Park dworski- pozostałości; XIX wiek

NIWISKA

4. Układ przestrzenny wsi; XVI wiek
5. Kościół parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja; murowany; lata 1876-1880
6. Kaplica grobowa p.w. Wniebowstąpienia Pana Jezusa; ceglana; 1874 r.
7. Kapliczka; murowana; 1931 r.
8. Kapliczka; murowana; 1900 r.
9. Zespół dworski – dwór; murowany; około 1852 r.
10. Zespół dworski – oficyna ; murowana; XVII wiek
11. Zespół dworski – spichlerz; murowany; około 1852 r.
12. Zespół dworski – kapliczka; murowana; około 1900
13. Zespół dworski – park krajobrazowy, XVII wiek, połowa XIX wieku
14. Posterunek żandarmerii; drewniany; około 1914 r.

PRZYŁĘK

15. Kapliczka; murowana; około połowy XIX wieku
16. Park dworski – pozostałości; połowa XIX wieku

SIEDLANKA

17. Kapliczka; drewniana; około 1870 r.
18. Kapliczka; murowana; 1947 r.
19. Zagroda – dom; drewniana; lata 20-ste XX wieku
20. Stodoła ze stajnią – lata 20-ste XX wieku
21. Stodoła; drewniana; lata 20-ste XX wieku
22. Zagroda – dom: drewniana: lata 20-ste XX wieku

WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA TERENIE GMINY NIWISKA

Lp.	Miejscowość oraz numer stanowiska	Rodzaj i chronologia stanowiska
1	Hucina st. 1	śląd osadnictwa z epoki kamienia
2	Hucina st. 2	1. ślad osadnictwa neolitycznego 2. obozowisko mezolityczne
3	Hucina st. 3	śląd osadnictwa z neolitu- wcz. EB
4	Hucina st. 4	Urządzenie produkcyjno- gospodarcze chronologia nieokreślona
5	Hucina st. 5	Osada z epoki brązu
6	Hucisko st. 1	śląd osadnictwa z epoki kamienia
7	Hucisko st. 2	1. Ślad osadnictwa k. łużyckiej- EB 2. osada nowożytna
8	Hucisko st. 3	Urządzenie produkcyjno- gospodarcze (huta szkła?) – okres nowożytny
9	Hucisko st. 4	Urządzenie produkcyjno- gospodarcze (huta szkła) – okres nowożytny
10	Kosowy st. 1	Osada neolityczna
11	Kosowy st. 2	Osada neolityczna
12	Kosowy st. 3	Osada kultury łużyckiej- EB-Ha
13	Kosowy st. 4	1. ślad osadnictwa KAK- neolit 2. ślad osadnictwa KPL- neolit 3. ślad osadnictwa k. łużyckiej-EB-Ha
14	Kosowy st. 5	Ślad osadnictwa p. średniowiecznego
15	Kosowy st. 6	Ślad osadnictwa z epoki kamienia
16	Kosowy st. 7	1. ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. ślad osadnictwa nowożytnego
17	Niwiska st. 1	Ślad osadnictwa neolitycznego
18	Niwiska st. 2	Ślad osadnictwa KCSz - neolit
19	Niwiska st. 3	Ślad osadnictwa mezolitycznego
20	Niwiska st. 4	Urządzenie produkcyjno- gospodarcze (produkcja szkła- okres nowożytny)
21	Niwiska st. 5	Ślad osadnictwa k. przeworskiej – OWR
22	Niwiska st. 6	Huta szkła- okres nowożytny
23	Niwiska st. 7	Ślad osadnictwa prahistorycznego
24	Niwiska st. 8	1. ślad osadnictwa prahistorycznego 2. ślad osadnictwa p. średniowiecznego
25	Niwiska st. 9	Ślad osadnictwa z epoki kamienia
26	Niwiska st. 10	Ślad osadnictwa prahistorycznego
27	Niwiska st. 11	Ślad osadnictwa z wczesnej epoki brązu
28	Przyłęk st. 1	Osada neolityczna

29	Przyłęk st. 2	Obozowisko mezolityczne
30	Przyłęk st. 3	1. obozowisko k. janisławickiej(mezolit) 2. osada neolityczna
31	Przyłęk st. 4	Osada z epoki kamienia
32	Przyłęk st. 5	Osada z epoki kamienia
33	Przyłęk st. 6	Osada nowożytna
34	Przyłęk st. 7	1. ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. osada nowożytna
35	Przyłęk st. 8	Osada neolityczna
36	Przyłęk st. 9	Osada neolityczna
37	Przyłęk st. 10	1. ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. osada prahistoryczna
38	Przyłęk st. 11	Ślad osadnictwa prahistorycznego
39	Przyłęk st. 12	Cmentarzysko ciepłopalne- prahistoryczne
40	Przyłęk st. 13	1. ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. osada nowożytna
41	Przyłęk st. 14	1. osada prahistoryczna 2. ślad osadnictwa średniowiecznego
42	Przyłęk st. 15	1. ślad osadnictwa średniowiecznego 2. osada nowożytna
43	Przyłęk st. 16	Ślad osadnictwa z epoki kamienia
44	Przyłęk st. 17	1. ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. ślad osadnictwa prahistorycznego 3. osada nowożytna
45	Przyłęk st. 18	1. ślad osadnictwa p. średniowiecznego 2. osada nowożytna
46	Przyłęk st. 19	Kurhany – chronologia nieokreślona
47	Siedlanka st. 1	1. ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. osada prahistoryczna
48	Siedlanka st. 2	1. ślad osadnictwa z mezolitu 2. ślad osadnictwa z epoki kamienia 3. ślad osadnictwa neolitycznego 4. ślad osadnictwa k. łużyckiej- EB-Ha 5. ślad osadnictwa k. przeworskiej –OWR
49	Siedlanka st. 3	Ślad osadnictwa neolitycznego
50	Trześń st. 1	1. obozowisko mezolityczne 2. osada nowożytna
51	Trześń st. 2	Ślad osadnictwa mezolitycznego
52	Trześń st. 3	Ślad osadnictwa z wczesnej epoki brązu
53	Zapole st. 1	Osada nowożytna
54	Zapole st. 2	Osada prahistoryczna

Wykaz skrótów:

śl. osadn.-	śl. osadnictwa (1-2 artefakty)
wcz. Epoka brązu-	wczesna epoka brązu
p. neolit-wcz.EB-	późny neolit-wczesna epoka brązu
EB-	epoka brązu
EB-Ha-	epoka brązu- okres halsztacki
OWR-	okres wpływów rzymskich
KPL-	kultura pucharów lejowatych
KAK-	kultura amfor kulistych
KCSz-	kultura ceramiki sznurowej (kultura ze schyłku neolitu)

p. średniowiecze- późne średniowiecze